

Handläggare
Ingrid Storm, 08-50829786

Till
Kommunstyrelsen

Remiss av Stockholms stads säkerhetsprogram

Svar på remiss från Kommunstyrelsen KS 2023/1267

Sammanfattning

Bolagen ställer sig generellt positiva till programmet och anser att identifierade fokusområden (beredskap, säkerhetsskydd, olycksförebyggande arbete samt personsäkerhet) är väl beskrivna och ger en bra inriktning för det fortsatta systematiska säkerhetsarbetet.

Flera bolag välkomnar att styrningen samlas i ett stadsövergripande styrdokument och vissa hade gärna sett att även trygghetsprogrammet och riktlinjen för informationssäkerhet ingick i detta styrdokument för att samla dessa säkerhetsområden på ett strukturerat sätt som skulle underlätta för verksamheterna att systematiskt arbeta utifrån dessa stadsövergripande styrdokument.

Det är viktigt att sätta detta program i relation till övrig styrning inom staden och bolagen välkomnar därför att strukturen för Stockholms stads sektorsorganisation för civil beredskap som utarbetats under 2023 nu lyfts in i det nya säkerhetsprogrammet. Detta är positivt för att samla de olika styrmedel som i snabb takt utarbetas centralt med anledning av utvecklingen i omvärlden och de krav som därmed ställs på styrning och ökad beredskap i alla verksamheter. Bolagen ser flera fördelar med att staden på det här sättet samlar förvaltningar och bolag med olika kompetenser i syfte att uppnå en stadsgemensam planering och utveckla styrkor med andra verksamheter som agerar inom samma sektor. Stadens samlade förmåga stärks mest effektivt om det sker genom tydliga centrala övergripande inriktningar och ett decentraliserat, verksamhetsnära genomförande. Stokab vill dock uppmärksamma att en av sektorerna, där Stokab är utpekade som sektorsansvariga ”elektroniska kommunikationer, post och cybersäkerhet” avviker från den tidigare kommunicerade strukturen. Post har inte nämnts tidigare och faller utanför bolagets verksamhetskompetens. Att sektorn på nationell nivå samlat elektroniska kommunikationer och post i samma beredskapssektor är naturligt givet att den sektorsansvariga myndigheten i det fallet är Post- och telestyrelsen, med tillsyn över båda verksamhetsområdena. Aktörerna inom sektorn elektroniska kommunikationer

samverkar dock endast sinsemellan avseende just elektroniska kommunikationer, inte med postsektorn. Ett förtydligande av vad som avses med att inkludera post i stadens sektorsorganisation samt var ansvaret för post är tänkt att ligga vore därför av vikt.

Stockholms Hamnar konstaterar att med tilltagande fokus på Säkerhetsskydd har också efterfrågan och konkurrensen om resurser tilltagit kraftigt. Med anledning av det uppdrag som regeringen ålagt Säkerhetspolisen, Försvarsmakten och Försvarshögskolan att utreda och ta fram förslag på struktur för utbildningar inom säkerhetsskyddsområdet bör Stockholms stad gemensamt se över hur den kompetens som idag finns knuten till verksamheten bibehålls och utvecklas samt hur nya resurser ska attraheras.

Några bolag noterar att en justering bör göras avseende rutiner för incidentrapportering. Det bör finnas en hänvisning till en central rutin för hur incidentrapportering ska hanteras och att det inte enbart ska finnas lokala rutiner att förhålla sig till i staden. Kommunstyrelsen kommer inte att få en överblick av samtliga hot m.m., utan ett enhetligt rapporteringssätt. Det finns en "Riktlinje för incidentrapportering" som skulle kunna nämnas i programmet och uppdateras och anpassas till ändrade system och rapporteringsinstruktioner över tid. S:t Erik Försäkring som har i uppdrag att stödja arbetet för att staden har ett risk- och säkerhetsmedvetande så att skador förebyggs m.m. anser även att skade- och incidentrapporteringssystemet bör omnämnas i säkerhetsprogrammet.

Ärendet

Stockholms stads arbete med säkerhet och förmåga att hantera samhällsstörningar är en förutsättning för att Stockholm ska fungera för de som bor, verkar och vistas här. Det är också viktigt för att fortsätta behålla attraktionskraften för nya stockholmare, besökare och företag som vill etablera sig i Stockholm. Förslaget är en revidering av stadens tidigare säkerhetsprogram som löpte ut den 31 december 2023. Utgångspunkten vid revideringen har varit att tydliggöra stadens höga ambition för säkerhetsfrågorna samt att anpassa verksamheten till rådande omvärldsförutsättningar, lagstiftning och andra riktlinjer som finns på området.

Kommunstyrelsen har remitterat *Stockholms stads säkerhetsprogram* till bl. a. Stockholms Stadshus AB, som i sin tur remitterat vidare till dotterbolagen AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholms hem, Bostadsförmedlingen i Stockholm AB, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB), Stockholm Globe Arena Fastigheter AB (SGA Fastigheter), S:t Erik Markutveckling AB, Stockholms Stads Parkerings AB, Stockholms Hamn AB, Stockholm Vatten och Avfall AB, AB Stokab, Kulturhuset Stadsteatern AB, Stockholm Business Region AB, S:t Erik Försäkrings AB och Mässfastigheter i Stockholm AB samt intressebolaget Stockholm Exergi AB. S:t Erik Markutveckling, Stockholm Parkering, Stockholm Exergi, Kulturhuset Stadsteatern, Bostadsförmedlingen och Stockholm Business Region har valt att inte svara på remissen. Nedan följer en redovisning av bolagens remissvar i huvudsak. Remissvaren i sin helhet återfinns i bilagorna.

Underremiss

S:t Erik Försäkrings remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 1):

S:t Erik Försäkrings AB har kommunfullmäktiges uppdrag att stödja arbetet för att staden har ett risk- och säkerhetsmedvetande så att skador förebyggs, att tillhandahålla försäkring samt att skador/incidenter omedelbart ska anmälas in i av S:t Erik Försäkrings AB tillhandahålllet skade- och incidentrapporteringsystem. Då skade- och incidentrapporteringsystemet är av stor vikt för inte bara skadehanteringen, utan även det skadeförebyggande arbetet genom incidenthantering, bör detta system nämnas i säkerhetsprogrammet. De förändringar som föreslås om att rapportering sker enligt *lokala* instruktioner tar inte hänsyn till att det finns en Riktlinje för incidentrapportering som anger hur och var (vilka system) rapportering sker. Hänvisning till lokala instruktioner innebär en stor risk att rapportering inte sker samfällt för staden i därför avsedda system. Riktlinje för incidentrapportering bör istället uppdateras och anpassas till ändrade system och rapporteringsinstruktioner. I bilaga 1 finns förslag på ändringar i rött av text i remissutgåvan.

Mässfastigheter i Stockholms remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 2):

Stockholmsmässan AB har inga invändningar eller tillägg avseende de synpunkter och förslag som Stadsledningskontoret för fram avseende justerat säkerhetsprogram. I programmets 5:e kapitel avseende det systematiska säkerhetsarbetet föreslår Stockholmsmässan att avsnittet avseende RSA eller VOR förtydligas för att förenkla för stadens bolag som inte har en så kallad samhällsviktig verksamhet. Bolaget önskar att programmet eller kommande tillämpningsanvisning förtydligar om RSA endast gäller nämnder och bolag med samhällsviktig verksamhet eller om RSA omfattar samtliga nämnder och bolag oavsett verksamhet.

SGA Fastigheters remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 3):

För bolagets är det inte helt tydligt var gränsdragningen mellan stadens säkerhetsprogram och trygghetsprogram går, det hade varit en fördel om dessa två program hade integrerats eftersom bolaget ser 'säkerhet' och 'trygghet' som två sidor av samma uppdrag. Genom att integrera dessa två delar förenklas även hur säkerhets- och trygghetsarbetet praktiskt ska organiseras, genomföras och följas upp.

Arenorna (bland annat Stockholmsarenan, för närvarande Tele2 Arena), hyrs av en extern arenaoperatör, som i sin tur upplåter arenorna till bland annat fotbollsklubbar. I säkerhetsprogrammet framgår att "*För kritiska beroenden och/eller samhällsviktig verksamhet som bedrivs i extern regi ska nämnder eller bolagsstyrelser i sin kravställning säkerställa motsvarande säkerhetsnivå som om verksamheten bedrivits i egen regi.*" För SGAF:s del är den verksamhet som bedrivs i extern regi, *inte* kritisk eller samhällsviktig, men verksamheten i sig har en kraftfull påverkan på extremt många personer som befinner sig i och runt arenorna – i många fall är det motsvarande antalet invånare i en mindre tätort i Sverige. Utifrån detta perspektiv kan det finnas anledning att ställa krav på att verksamheten som bedrivs i arenorna utförs med en nivå på säkerheten motsvarande som om verksamheten bedrivits i egen regi.

Därutöver vill SGAF betona vikten av att man vid samhällsplaneringen av ny- och ombyggnationer inte enbart har ett fokus på *olycksförebyggande arbete* utan också tar med perspektivet *antagonistiska hot*.

Stockholms hems remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 4):

Det är föredömligt att programmet tar avsteg i RSA och VOR samt förklarar skillnaderna däremellan. Bolaget ser även positivt på hur väl integrerat säkerhetsprogrammet är med trygghetsprogram samt samverkansöverenskommelsen med polismyndigheten. Vidare upplever bolaget att identifierade fokusområden (beredskap, säkerhetsskydd, olycksförebyggande arbete samt personsäkerhet) är väl beskrivna och ger en bra inriktning av bolagets fortsatta, systematiska, säkerhetsarbete samt ger en god förutsättning för att nå framgång i arbetet.

Svenska Bostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 5):

Det är föredömligt att programmet tar avsteg i RSA och VOR samt förklarar skillnaderna däremellan. Bolaget ser positivt på hur väl integrerat säkerhetsprogrammet är med stadens andra strategiska styrdokument på området som trygghetsprogrammet och samverkansöverenskommelsen med polismyndigheten. Vidare upplever bolaget att de identifierade fokusområdena *beredskap, säkerhetsskydd, olycksförebyggande arbete* samt *personsäkerhet* ger en bra inriktning för bolagets systematiska säkerhetsarbete samt goda förutsättningar att nå framgång i arbetet.

Stockholm Vatten och Avfalls remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 6):

För Stockholm Vatten och Avfall blir säkerhetsprogrammet ett viktigt styrdokument i och med att bolaget har ett viktigt samhällsuppdrag vilket innefattar ansvar för stadens avfallshantering, leverans av dricksvatten och ett renat avloppsvatten.

Bolaget har synpunkter kring avsnitten Stadens övergripande hotbild, Ett samordnat säkerhetsarbete med tydlig ansvarsfördelning, Beredskap samt övriga kommentarer. Bland annat anser bolaget att beskrivandet av hoten bör hållas på en mer övergripande nivå. Bolaget anser även och att det bör finnas en central nivå/rutin för hur incidentrapportering ska hanteras och inte endast en lokal rutin. Bolaget ser inte tydligt hur kommunstyrelsen kommer att få en överblick av samtliga hot med mera, utan enhetligt rapporteringssätt.

Bolaget konstaterar att i avsnittet Beredskap beskrivs att risk- och sårbarhetsanalysen (RSA) ligger till grund för krisledningsplan. Bolaget anser dock att det är otydligt att risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) också ska påverka arbetet med krigsorganisation och beredskapsarbete inriktat mot höjd beredskap. Med utgångspunkt i det geopolitiska läge som bolaget och samhället befinner sig i ställs allt högre krav inom kris, civil beredskap och krig som inte organisationen är rustade för. Bolaget anser att det är viktigt att sätta detta program i relation till övrig styrning inom staden och det är avgörande att Stockholms stad har en tydlig struktur och rimliga krav och tidshorisont för eventuellt

arbete som förväntas ske på förvaltnings- och bolagsnivå. Se vidare i bilagan med bolagets remissvar.

SISABs remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 7):

SISAB välkomnar stadens förslag till säkerhetsprogram. Utifrån det löpande trygghets- och säkerhetsarbetet i bolagets fastigheter så fokuserar SISAB som fastighetsägare på att proaktivt och förebyggande arbete med trygghetsfrågorna brand, olyckor, brott samt miljöaspekter både inom- och utomhus. SISAB ser att ansvarsfördelningen i det systematiska säkerhetsarbetet bör var tydligt och kommuniceras i en uppdragsdialog för att säkerställa att frågor hanteras tillsammans inom staden. Bolagets bedömning är att säkerhetsarbetet behöver intensifieras och ser fram emot att vara en aktiv part i framtida samverkan inom staden. SISAB välkomnar att styrningen samlas i ett stadsövergripande styrdokument. För utförligare information om SISABs säkerhetsarbete se bilagan.

Stokabs remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 8):

Stokab ser positivt på förslaget till nytt säkerhetsprogram för Stockholms stad. Stokab har inget att invända mot de målsättningar och vägledande principer som föreslås i programmet utan anser att de är välavvägda och ändamålsenliga. Stokab anser dock att det bör övervägas att även inkludera informationssäkerhet i säkerhetsprogrammet istället för i kvalitetsprogrammet som idag, detta för att samla de vitala säkerhetsområdena på ett logiskt och strukturerat sätt som skulle underlätta för verksamheterna att systematiskt arbeta utifrån dessa stadsövergripande styrdokument.

För Stokabs eget vidkommande kan konstateras att bolagets uppgift enligt ägardirektiv och bolagsordning är att bygga, hyra ut samt underhålla ett passivt och säkert optiskt fibernät i Stockholm. Utöver ägaren Stockholms stad har Stokab också kunder som bedriver samhällsviktig verksamhet och som är beroende av bolagets tjänster för att kunna bedriva sin verksamhet. Utifrån denna uppgift är bolagets ansvar under höjd beredskap att bedriva den verksamhet som är nödvändig för att upprätthålla Stokabkoncernens infrastruktur för att därigenom säkerställa förutsättningarna för elektronisk kommunikation, inte endast för Stockholms stads verksamheter, utan för de verksamheter som är av betydelse för totalförsvaret och som är beroende av bolagets tjänster för att bedriva sin verksamhet.

Stokab vill emellertid resa en fråga avseende vad som i förslaget anges om stadens sektorsorganisation för civil beredskap. Där anges att en sektor är ”elektroniska kommunikationer, post och cybersäkerhet”. Det är en avvikelse från vad som tidigare angivits med Stokab som sektorsansvarigt bolag för sektorn elektronisk kommunikation och cybersäkerhet. Post har inte nämnts tidigare och faller utanför bolagets verksamhetskompetens. På nationell nivå samlas elektroniska kommunikationer och post i samma beredskapssektor, vilket är naturligt givet att den sektorsansvariga myndigheten i det fallet är Post- och telestyrelsen, med tillsyn över båda verksamhetsområdena. Aktörerna inom sektorn elektroniska kommunikationer samverkar dock endast sinsemellan avseende just elektroniska kommunikationer, inte med postsektorn. Ett

förtydligande av vad som avses med att inkludera post i stadens sektorsorganisation samt var ansvaret för post är tänkt att ligga vore därför av vikt.

Stokab anser att det är ändamålsenligt att det i förslaget anges tydlig styrning avseende det systematiska säkerhetsarbetet samt vikten av risk- och sårbarhetsanalyser samt är positivt till att det i förslaget anges att kommunstyrelsen, som stöd i det lokala säkerhetsarbetet, ska förse nämnder och bolagsstyrelser med stadsövergripande lägesbilder utifrån den omvärldsbevakning som sker centralt. Stokab instämmer vidare i vad som anförs i förslaget beträffande vikten av samverkan och utbildning samt övningar och bolaget kommer under 2024 förstärka organisationen genom flera övningar.

Avslutningsvis understryker Stokab vikten av stadsledningskontorets påpekande att det är väsentligt att tydliggöra och konkretisera säkerhetsprogrammets övergripande målsättningar i form av tillämpningsanvisningar. För utförligare information om Stokabs säkerhetsarbete och synpunkter se bilagan.

Familjebostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 9):

Det är föredömligt att programmet tar avsteg i RSA (Risk- och sårbarhetsanalys) och VoR (Väsentlighets- och riskanalys) samt förklarar skillnaderna däremellan. Bolaget ser positivt på hur väl integrerat säkerhetsprogrammet är med trygghetsprogrammet och samverkans-överenskommelsen med Polismyndigheten.

Vidare upplever bolaget att identifierade fokusområden (beredskap, säkerhetsskydd, olycksförebyggande arbete samt personsäkerhet) är väl beskrivna och ger en bra inriktning för bolagets fortsatta, systematiska, säkerhetsarbete samt ger goda förutsättningar för att nå framgång i arbetet.

Micasa Fastigheters remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 10):

Micasa Fastigheter är positiv till det reviderade förslaget till säkerhetsprogram och anser att det är pedagogiskt upplagt, välskrivet, genomarbetat och heltäckande.

Bolaget anser vidare att det är särskilt positivt med den nya sektorsorganisationen för stadens arbete med civil beredskap, som i praktiken redan har införts. Micasa deltar med representanter i två av dessa sektorer, "Hälsa, vård och omsorg" respektive "Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen". Bolaget ser flera fördelar med att staden på det här sättet samlar förvaltningar och bolag med olika kompetenser i syfte att uppnå en stadsgemensam planering för civil beredskap, utifrån olika perspektiv inom staden.

Stockholms Hamns remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 11):

Bolaget ställer sig bakom remissutgåvan av Stockholms stads säkerhetsprogram. Bolaget anser att det föreslagna säkerhetsprogrammet är tydligt och inriktat sig särskilt på högst relevanta fokusområden. En tydlig central styrning och riktning är en god grund för att säkerställa hela stadens samlade förmåga. Gemensamma strukturer inom staden skapar

förmåga att vid behov samordnat kunna eskalera en hantering av olika händelser.

Samverkan sker idag inom flera säkerhetsområden, exempelvis informationssäkerhet, IT-säkerhet och säkerhetsskydd. Bolaget skulle se ett värde i en gemensam struktur, ett forum eller samlad rapporteringsväg för hur Stockholms stad undviker att erfarenheter, analyser och åtgärder förblir fragmenterade. I denna struktur skulle också finnas en möjlighet att skapa mervärde genom att dela bolagets egen omvärldsbevakning, som i vissa delar inhämtas i forum där övriga aktörer i Stockholms stad inte är aktiva.

Det remitterade säkerhetsprogrammet redogör för fyra särskilda fokusområden, varav *Beredskap* och *Säkerhetsskydd* är särskilt aktuella för bolaget. Bolaget anser att den föreslagna strukturen för Stockholms stads sektorsorganisation för civil beredskap som etablerats under 2023 utgör ett bra system för att kunna utveckla gemensamma styrkor tillsammans med andra verksamheter inom staden som agerar inom samma sektor. Detta säkerställer förankring och detaljkunskap inom olika verksamhetsområden. Stadens samlade förmåga stärks mest effektivt om det sker genom tydliga centrala övergripande inriktningar och ett decentraliserat, verksamhetsnära genomförande.

Med tilltagande fokus på Säkerhetsskydd har också efterfrågan och konkurrensen om resurser tilltagit kraftigt. Med anledning av det uppdrag som regeringen ålagt Säkerhetspolisen, Försvarmakten och Förvarshögskolan att utreda och ta fram förslag på struktur för utbildningar inom säkerhetsskyddsområdet bör Stockholms stad gemensamt se över hur den kompetens som idag finns knuten till verksamheten bibehålls och utvecklas samt hur nya resurser ska attraheras. Bolaget ser att behovet av säkerhetsskydd framledes ytterligare kommer att tillta med anledning av beredskapsplanering, värdlandsstöd, pågående Nato-process och Försvarmaktens upprustning och utbyggnad. Bolaget har idag ingen egen signalskyddsförmåga, men deltar gärna i fortsatt utveckling av förmågan inom staden och tillsammans med andra aktörer. Se vidare i bilagan med bolagets remissvar.

Koncernledningens synpunkter

Koncernledningen välkomnar stadens förslag till säkerhetsprogram. Koncernledningen delar bolagens bedömning om att det är positivt att programmet tar avsteg i RSA (Risk- och sårbarhetsanalys som utgör grunden i kommunens säkerhets- och beredskapsarbete) och lyfter skillnaderna mellan RSA och VoR (Väsentlighets- och riskanalys där redovisnings-, finansiella, verksamhets- samt legala risker m.m. kopplat till normalverksamheten hanteras) då de två processerna ibland förväxlas. Identifierade fokusområden (beredskap, säkerhetsskydd, olycksförebyggande arbete samt personsäkerhet) är väl beskrivna och ger en bra inriktning av det fortsatta, systematiska säkerhetsarbetet.

Att strukturen för Stockholms stads sektorsorganisation för civil beredskap som utarbetats under 2023 nu lyfts in i säkerhetsprogrammet är positivt för att samla de olika styrmedel och policys som i snabb takt utarbetas centralt med anledning av den negativa utvecklingen i vår omvärld och de ökade krav som därmed ställs på styrning och

beredskap i alla verksamheter. Sektorsorganisationen för civil beredskap har potential att samla verksamheter inom samma sektor för att kunna dela kunskap, utveckla styrkor och arbetssätt med andra verksamheter inom staden. Detta skapar gemensamma forum och säkerställer förankring inom olika verksamhetsområden. Koncernledningen instämmer i Stockholms hamnars konstaterande om att stadens samlade förmåga stärks mest effektivt om det sker genom tydliga centrala övergripande inriktningar och ett decentraliserat, verksamhetsnära genomförande. Koncernledningen anser det värdefullt att arbetet kommit igång och nu kan mogna och utvecklas inom de olika sektorerna.

I programmet (sida 12) framgår att den centrala nivån utgörs av kommunstyrelsen som ska inrikta, samordna, stödja, vidareutveckla och följa upp stadens samlade säkerhetsarbete utifrån kunskap om utmaningar och behov på övergripande nivå. Fler bolag noterar att en justering bör göras avseende *incidentrapportering* i programmet. Nu står att "Inträffade tillbud, skador, hot eller andra störningar i verksamheten rapporteras omgående i enlighet med *lokala rutiner* så att nödvändiga åtgärder kan vidtas." Några av bolagen anser att det bör finnas en hänvisning till en central nivå/rutin för hur incidentrapportering ska hanteras och att det inte enbart ska finnas lokala rutiner att förhålla sig till i staden. Koncernledningen delar bilden att kommunstyrelsen inte kommer att kunna följa upp och få en överblick utan enhetligt/gemensamt rapporteringssätt.

Vad gäller styrdokument generellt i staden kan en översyn göras av när användningen av *bolagsstyrelser* alternativt *bolag* är korrekt. Koncernledningen tar med sig denna fråga i framtagandet av styrdokument framöver för att bidra till att användningen blir korrekt.

Anette Scheibe Lorentzi
Vice VD

Bilagor

1. S:t Erik Försäkrings remissvar
2. Mässfastigheter i Stockholms remissvar
3. Stockholm Globe Arena Fastigheters remissvar
4. Stockholmsshems remissvar
5. Svenska Bostäders remissvar
6. Stockholm Vatten och Avfalls remissvar
7. SISABs remissvar
8. Stokabs remissvar
9. Familjebostäders remissvar
10. Micasa Fastigheters remissvar
11. Stockholms Hamns remissvar

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anette Scheibe Lorentzi, Vice VD	2024-03-01